

ВІДГУК
офіційного опонента

доктора економічних наук, професора, професора кафедри менеджменту,
адміністрування та готельно-ресторанної справи
Хмельницького національного університету,

Гавловської Наталії Іванівни

на дисертаційну роботу **Тарчинця Олексія Сергійовича** на тему:
**«Стратегія нарощення інвестиційного потенціалу в умовах
антикризового управління національною економікою»,**
поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
051 Економіка

Актуальність обраної теми дисертаційної роботи

Глобальні геоекономічні зрушення та тривала повномасштабна війна проти України зумовили істотні структурні деформації національної економіки, призвівши до суттєвого зниження рівня капіталізації та розбалансування фінансово-економічної системи. У цих екстремальних умовах традиційні підходи до забезпечення економічного зростання втрачають свою дієвість, а формування стійкого підґрунтя для стабілізації та подальшого відновлення держави стає неможливим без кардинального переосмислення підходів до відтворення капіталу. Визначальним чинником забезпечення життєздатності та майбутньої модернізації вітчизняної економіки є її інвестиційний потенціал, відновлення й нарощення якого суттєво ускладнене деструктивним впливом воєнно-політичних ризиків, інституційними розривами та макроекономічною нестабільністю.

Подолання системної депресії та формування передумов для повоєнного оновлення потребує відмови від пасивного очікування зовнішньої допомоги та переходу до парадигми проактивного антикризового управління на всіх рівнях ієрархії. Ефективне регулювання процесу акумуляції інвестиційних ресурсів за умов перманентних викликів вимагає розробки гнучких інструментів диверсифікації джерел фінансування, мінімізації регуляторних та екологічних бар'єрів, а також масштабної цифровізації трансмісійних каналів руху капіталу. Особливої ваги набуває завдання інтеграції національних пріоритетів

відновлення із вимогами міжнародних ESG-стандартів та євроінтеграційними регламентами, що дозволить створити безпечну й прозору інфраструктуру для залучення як внутрішнього приватного капіталу, так і масштабних іноземних інвестицій.

Необхідність формування комплексного теоретико-методичного забезпечення, здатного узгодити дії держави, бізнесу та територіальних громад у процесі мобілізації інвестиційних ресурсів, зумовлює високу наукову й практичну значущість досліджень у цьому напрямі. Створення адаптивної стратегії, що поєднує інструменти макроекономічного вирівнювання з механізмами стимулювання інноваційної активності, є ключовим завданням сучасної економічної науки. Зазначені обставини безальтернативно підтверджують, що тема дисертаційного дослідження Тарчинця Олексія Сергійовича «Стратегія нарощення інвестиційного потенціалу в умовах антикризового управління національною економікою» є надзвичайно актуальною та має вагомое прикладне значення для забезпечення економічного суверенітету і безпеки України.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка» і безпосередньо пов'язане з розробкою теми «Формування організаційно-економічних засад запобігання загрозам сталого розвитку в умовах війни» (номер державної реєстрації 0122U201268, термін реалізації: 2022–2026 рр.). Особистий внесок здобувача у виконання зазначеної НДР полягає у концептуалізації процесу підвищення інвестиційного потенціалу як дієвого важеля антикризового регулювання національної економіки. Крім того, автором уточнено теоретико-прикладні засади управління інвестиційним потенціалом, що дало змогу перейти від визначення загальних векторів його відтворення до побудови гнучкої системи діагностики та кількісного вимірювання його ключових параметрів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їх достовірність

Структура та змістове наповнення дисертації свідчать про глибоке вивчення здобувачем наукового дискурсу за темою роботи. Автор здійснив комплексну систематизацію праць українських та іноземних учених, присвячених формуванню антикризових стратегій та нарощенню інвестиційного потенціалу. Поряд із теоретичним обґрунтуванням у дослідженні приділено належну увагу нормативно-правовому забезпеченню інвестиційної сфери в Україні. Наукові висновки дисертанта спираються на всебічний аналіз актуальної макроекономічної статистики та ретроспективної динаміки інвестиційних процесів в умовах перманентних безпекових викликів.

Формулювання мети дослідження відзначається чіткістю та логічною послідовністю, тоді як визначені об'єкт і предмет повною мірою відображають специфіку обраної теми. Поставлені в роботі завдання є цілком раціональними, взаємопов'язаними та спрямованими на поетапне й усебічне досягнення кінцевого результату дисертаційної роботи.

Методологічну основу дисертації становить комплекс наукових методів, вибір яких зумовлений логікою розв'язання поставлених завдань. Еволюцію дефініцій «інвестиційний потенціал» та «антикризове управління» досліджено за допомогою ретроспективного методу. На основі системного, діалектичного підходів та методів групування й узагальнення сформовано наукову гіпотезу щодо макроекономічної стабілізації та розроблено методику діагностики економічної системи. Метод аналізу і синтезу уможливив уточнення понятійно-термінологічного апарату. Обчислення узагальнюючих індикаторів стану інвестиційної сфери виконано на основі інтегрального методу, а виявлення макроекономічних трендів та джерел капіталовкладень – за допомогою методів економіко-статистичного аналізу. Стан інвестиційного законодавства оцінено нормативно-правовим методом. Достовірність та архітектоніку результатів дослідження наочно ілюстровано за допомогою схематичного, табличного та графічного методів візуалізації даних.

Наукова праця Тарчинця О. С. є цілісним, оригінальним і завершеним

дослідженням, структурованим відповідно до авторської логіки. Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Наукова новизна одержаних результатів

Детальний розгляд дисертації та публікацій автора дозволяє повністю підтримати позицію автора щодо основних наукових результатів, які мають ознаки новизни й виносяться на захист:

- наведено наукове обґрунтування концептуальної моделі управління інвестиційним потенціалом національної економіки України, що підпорядкована завданням його збільшення з урахуванням стратегічних векторів розвитку держави (с. 176-184);

- модернізовано науково-методичні засади декомпозиції функціонально-реляційної архітектури інвестиційного потенціалу (с. 37-39);

- поглиблено теоретичні основи функціонування та розвитку інвестиційного потенціалу в межах загальної системи антикризового управління (с. 51-52);

- окреслено стратегічні орієнтири підвищення ефективності державного регулювання у сфері нарощення та відновлення інвестиційного потенціалу (с. 73-76);

- набув подальшого розвитку понятійний апарат економічної теорії та практики шляхом уточнення змісту дефініцій: «інвестиційний потенціал національної економіки», «антикризове управління національною економікою», «державне регулювання процесів формування та нарощення інвестиційного потенціалу національної економіки» (с. 45, с. 49, с. 56);

- сформовано методичний підхід до діагностики рівня інвестиційного потенціалу країни, ключова особливість якого полягає в інтегрованому обчисленні системи субіндексів: ресурсного забезпечення, фінансової спроможності, інвестиційної активності, а також інноваційного оновлення (с.

78-90);

– визначено ключові стратегічні напрями збільшення інвестиційного потенціалу в системі антикризового регулювання, до яких належать: впровадження інвестиційно-інноваційної моделі регенерації капіталу; формування інституційних умов для страхування воєнно-політичних ризиків; створення цифрової екосистеми управління активами; оптимізація монетарних і фіскальних важелів; відновлення об'єктів критичної інфраструктури та активізація внутрішнього ринку капіталу (с. 202-208).

Практичне значення результатів дослідження

Практична значущість одержаних здобувачем результатів підтверджується їх безпосереднім упровадженням у діяльність: ТОВ «КУА «УАЙТ», що забезпечило послаблення негативної дії інфляційних факторів та ресурсних обмежень, сприяючи стабілізації конкурентних позицій підприємства на ринку та формуванню базису для майбутнього післявоєнного відновлення національної економіки (довідка про впровадження № 130126/01 від 13.01.2026 р.); ТОВ «ФК «ОМЕГА ФІНАНС» при впровадженні запропонованих автором науково-прикладних рішень, орієнтованих на максимізацію ефективності залучення, діагностики та використання інвестицій в умовах критичного рівня макроекономічної нестабільності (довідка про впровадження № 26/01/26-1 від 26.01.2026 р.); Агенції регіонального розвитку Чернігівської області, при формуванні стратегічних планів та цільових програм, спрямованих на нарощення інвестиційного потенціалу Чернігівщини (довідка про впровадження № 42 від 20.03.2026 р.). Основні теоретичні та методичні положення і висновки проведеного дослідження використано в навчальному процесі Національного університету «Чернігівська політехніка», зокрема у роботі кафедри економіки, обліку і оподаткування під час оновлення навчально-методичних комплексів, а також при викладанні лекційних курсів та проведенні практичних занять з освітніх компонентів «Еколого-економічний аналіз інвестиційних проєктів» і «Моделювання та прогнозування розвитку соціально-економічних систем» (довідка № 203/08-723 від 23.04.2026 р.).

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано в 17 наукових працях, серед яких: 1 стаття у зарубіжному виданні, що включена до міжнародної наукометричної бази Scopus; 6 статей у наукових фахових виданнях України, з яких 1 стаття індексується у міжнародній наукометричній базі Web of Science; 10 праць апробаційного характеру. Загальний обсяг публікацій – 7,38 друк. арк.; особисто автору належить – 4,28 друк. арк.

Автором дотримані вимоги п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, щодо кількості публікацій, відповідності опублікованим результатам тим, що містяться у дисертації, апробації її основних положень.

Дотримання норм академічної доброчесності

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, науковими публікаціями здобувача за темою дослідження та іншими поданими матеріалами дає підстави стверджувати, що в роботі не виявлено ознак порушення вимог академічної доброчесності.

Дисертаційна робота виконана на належному науковому рівні, має логічну структуру, містить коректні посилання на використані джерела інформації та відображає дотримання здобувачем принципів наукової етики, об'єктивності й добросовісності у проведенні дослідження. Використані положення інших авторів супроводжуються відповідними бібліографічними посиланнями, що свідчить про дотримання законодавства у сфері авторського права і суміжних прав.

Наукові публікації здобувача підтверджують апробацію основних положень дисертації та відображають особистий внесок автора у розроблення досліджуваної проблематики. У працях, опублікованих у співавторстві, визначено особистий внесок здобувача, що дає змогу розмежувати

індивідуальні результати автора та результати колективної наукової роботи.

Ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації результатів дослідження, некоректного використання джерел інформації чи порушення норм законодавства про авторське право не встановлено. Отже, дисертаційна робота відповідає вимогам академічної доброчесності, принципам наукової етики та чинним нормам щодо оформлення кваліфікаційних наукових праць.

Висновки та пропозиції, що викликають певні сумніви, зауваження на окремі суперечності та можуть слугувати підґрунтям дискусії під час захисту дисертації

У цілому позитивно оцінюючи наукові результати, отримані у дисертаційному дослідженні Тарчинця О. С., а також їх практичне значення, слід відзначити окремі дискусійні положення та висловити деякі зауваження:

1. У першому розділі дисертації, обґрунтовуючи теоретичні засади дослідження, автор детально описує сутність трансмісійного потенціалу як здатності фінансово-кредитної системи трансформувати ресурси в реальні інвестиції. Проте поза увагою здобувача залишилося питання оцінки інституційної міцності самих трансмісійних посередників, зокрема банківського та небанківського секторів, значна частина яких суттєво постраждала внаслідок кризових явищ, що безпосередньо впливає на пропускну здатність цього каналу.

2. У підрозділі 2.2, здійснюючи діагностику інвестиційного потенціалу України, автор використовує значний масив статистичних даних. Водночас, з огляду на специфіку збору статистичної інформації в умовах воєнного стану, зокрема обмежений доступ до частини даних Державної служби статистики України та неможливість точного обліку на тимчасово окупованих територіях, виникає питання щодо ступеня достовірності та репрезентативності використаних макроекономічних індикаторів.

3. У третьому розділі дисертації, зокрема в підрозділі 3.2, пропонуючи заходи щодо цифровізації процесів управління активами, автор робить суттєвий акцент на впровадженні новітніх цифрових платформ та автоматизованих систем моніторингу й підтримки управлінських рішень щодо розвитку

інвестиційного потенціалу. Проте у роботі недостатньо розкрито питання кадрового забезпечення цих процесів та подолання цифрового розриву, адже дефіцит кваліфікованих управлінців на місцях може заблокувати реалізацію цих інновацій.

4. У матеріалах дисертації, зокрема при обґрунтуванні практичного значення, зазначається, що результати дослідження були впроваджені в діяльність Агенції регіонального розвитку Чернігівської області для напрацювання стратегічних орієнтирів розвитку регіону. Водночас Чернігівщина є прикордонною областю, яка безпосередньо постраждала від бойових дій та зазнає постійного безпекового тиску. У зв'язку з цим доцільно було б конкретизувати, у чому саме полягає специфіка запропонованих автором підходів до нарощення інвестиційного потенціалу саме для таких специфічних, депресивних та високоризикових територій.

5. Запропонована у підрозділі 3.2 матриця державного регулювання інвестиційного потенціалу містить перелік регуляторних інструментів, диференційованих за рівнями управління. Проте в умовах євроінтеграції України виникає потреба в чіткішій гармонізації цих інструментів із нормами, принципами та актами права Європейського Союзу, зокрема щодо правил надання державної допомоги підприємствам. Доцільним є уточнення позиції автора з цього питання.

Висловлені зауваження та дискусійні питання мають переважно уточнювальний характер, жодним чином не применшують високої теоретичної та практичної цінності дисертації й не нівелюють загальну позитивну оцінку наукової праці Тарчинця Олексія Сергійовича.

Загальний висновок

Представлена дисертація Тарчинця О. С. на тему «Стратегія нарощення інвестиційного потенціалу в умовах антикризового управління національною економікою» є самостійним завершеним науковим дослідженням. Робота відзначається високою актуальністю обраного напрямку пошуку та містить низку оригінальних положень, які формують її наукову новизну.

Дисертаційне дослідження відповідає спеціальності 051 Економіка.

Дисертаційна робота відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» (зі змінами), постанови Кабінету Міністрів України № 261 від 23 березня 2016 р. «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (зі змінами й доповненнями від 19 травня 2023 р. № 502), а також постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами від 19 травня 2023 р. № 502).

Зазначене дозволяє зробити висновок, що Тарчинець Олексій Сергійович, автор дисертації «Стратегія нарощення інвестиційного потенціалу в умовах антикризового управління національною економікою», заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 Економіка.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та
адміністрування Хмельницького
національного університету
Міністерства освіти і науки України

Наталія ГАВЛОВСЬКА

Підпис засвідчую:

проректор з науково-педагогічної
роботи Хмельницького
національного університету
Міністерства освіти і науки України

Віктор ЛОПАТОВСЬКИЙ